

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук України
Вінницька обласна державна адміністрація та обласна рада
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН**

«СУЧАСНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ»

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
конференції
17 –18 листопада 2015 року**

**У трьох томах
Том 3**

Вінниця - 2015

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук України
Вінницька обласна державна адміністрація та обласна рада
ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН**

«СУЧАСНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ»

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
17 –18 листопада 2015 року**

**У трьох томах
Том 3**

Вінниця - 2015

УДК 63.001.76

ББК 4я5+65я5

С 91

Сучасні агротехнології: тенденції та інновації: Мат. Всеукр. наук.-практ. конф., 17-18 листопада 2015 р.: у 3 т. – Вінниця: РВВ ВНАУ, 2015. – Т.3. – 371 с.

Посвідчення про державну реєстрацію Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні агротехнології: тенденції та інновації» видане УкрІНТЕІ №558 від 20 жовтня 2015 р.

У збірнику наведені матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні агротехнології: тенденції та інновації», де викладено результати наукових досліджень з питань науково-технічного та економічного розвитку енергоефективних і альтернативних технологій виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, процесів і засобів механізації та електрифікації агропромислового виробництва, актуальних напрямів розвитку сучасного тваринництва та переробної галузі, виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції в умовах змін клімату, ефективності форм господарювання в системі АПК.

Для науковців, управлінців, керівників підприємств, виробничників, фахівців національної економіки, аспірантів, студентів, викладачів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Калетнік Г.М., д.е.н., професор, академік НААН, президент ВНАУ; **Мазур В.А.**, к.с-г.н., доцент, ректор ВНАУ; **Роїк М.В.**, д.с-г.н., професор, академік НААН, директор інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України; **Сичевський М.П.**, д.е.н., професор, член-кореспондент НААН, директор Інституту продовольчих ресурсів НААН; **Яремчук О.С.**, д.с-г.н., доцент, проректор з наукової роботи ВНАУ; **Дідур І.М.**, к.с-г.н., доцент, декан агрономічного факультету ВНАУ; **Скоромна О.І.**, к.с-г.н., доцент, декан факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва ВНАУ; **Мельничук О.Ф.**, к.ю.н., доцент, декан факультету менеджменту та права ВНАУ; **Марценюк-Розарьонова О.В.**, к.е.н., доцент, в.о. декана економічного факультету ВНАУ; **Бандура В.М.**, к.т.н., доцент, декан факультету механізації сільського господарства ВНАУ; **Гунько І.В.**, к.т.н., доцент, зав. кафедри двигунів внутрішнього згорання та альтернативних паливних ресурсів ВНАУ; **Рейпаші Н.М.**, головний бухгалтер ВНАУ

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції .

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету (протокол № 5 від 7.12.2015 р.)

УДК 631.52:631.1

ЕФЕКТИВНІСТЬ СОРТОВИХ БЛЕНДІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Цицюра Я. Г., канд. с.-г. наук., доцент

Горпинюк С. А., аспірант

Вінницький національний аграрний університет

Представлено результати вивчення ефективності вирощування сортів сумішей (блендів) ярого ячменю. Визначено основні особливості росту і розвитку сортів ярого ячменю у блендах, залежно від їх структурної конструкції.

Ключові слова: ярий ячмінь, сортосуміш, бленд, продуктивність, урожайність.

Постановка проблеми. Формуванню високопродуктивних фітоценозів ярого ячменю належить одна з базових проблем при розробці інтенсивної технології вирощування цієї культури та підвищення якості її виробництва з огляду на технологічність цієї культури у солодовому виробництві. В сучасному рослинництві основним методом вирішення цієї проблеми є інтенсифікація вирощування ячменю через запровадження всіх складових інтенсивних технологій вирощування. Використання для вирішення цієї проблеми сортосумішей (сортів блендів), на наш погляд, є найдешевшим і найефективнішим, екологічно чистим методом, оскільки дозволяє забезпечити максимальну реалізацію біологічного потенціалу сорту на основі конструювання агрофітоценозів культури з різною архітектонікою, різними біологічними особливостями та іншими характеристиками сортів у сортів блендах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика сортосумісних посівів с.-г. культур була поставлена на вивчення у дослідженнях В. Ф. Акулінчева [1], Г. А. Борука [2], Т. В. Панченко [3], А. И. Резник [4], С. И. Гриб

[5] та ін. Проте, не дивлячись на певну вивченість цього питання методологія створення високопродуктивних сортосумішей (блендів) ярого ячменю нерозкрита.

Мета досліджень. Враховуючи цей факт, нами проводяться дослідження щодо ефективності конструювання сортосумісних посівів ярого ячменю трьохкомпонентної структури на базі Вінницького національного аграрного університету.

Виклад основного матеріалу. Використовувались сучасні, районовані сорти інтенсивного типу зі схемою сортозмішування: 1:1:1 (рівня частки кожного сорту у нормі висіву); 50:25:25; (у % співвідношення насіння у нормі висіву), 75:12,5:12,5; 25:50:25; 12,5:75:12,5; 25:25:50; 12,5:12,5:75. При закладенні досліду та формування сортосумісних посівів використовували рекомендації Г. А. Борук [2] та Т. В. Панченко [3].

На основі отриманих протягом експериментальних даних встановлено, що в умовах правобережного Лісостепу України урожайність та якість зерна міжсорткових агробіоценозів ярого ячменю залежить від правильного добору сортів та їх взаємовідносин в середині сумішей. Дані, отримані в результаті проведених досліджень впродовж 2014 – 2015 рр., свідчать, що польова схожість сортів ярого ячменю у блендах є вищою у інтервалі від 2,0 до 4,6 % вищою, ніж в чистих посівах сортів. Загальні показники виживаності рослин у сортосумішках різнилися залежно від скоростиглості сорту, його архітекtonіки та продуктивного кущення і визначалися адаптивним потенціалом сорту через призму його стресостійкісних характеристик. Виживаність сортосумішей де домінує скоростиглий та високорослий сорт, в силу певних ознак сумісного пригнічення, була на 2,9 – 5,8 % нижчою, порівняно із сортосумішами, де переважали сорти з однотиповим характером ростових процесів. Аналогічна картина відмічалась в системі гетероморфологічних сортоблендах.

Висота рослин залежить від генетичних особливостей сорту, а висота рослин сортосумішей – значною мірою від висоти їх компонентів. Мінімальну

висоту мали сортосуміші з переважанням низькорослого сортового компоненту (75 - 90 см), а тому сортосуміші, створені на його основі з часткою участі 50%, – найнижчі. Найбільша висота рослин у сортосумішей, що створені на основі більш високорослих сортів, вони за висотою перевищують інші суміші на 2,5 - 12,4 см. Добором сортів для сортосумішей та дозами і строками внесення азотних добрив вдається регулювати висоту агрофітоценозу ярого ячменю, що підвищує стійкість його до вилягання. Підтверджено також, що сортосуміші є більш врожайними, ніж сорти, і при незначних енергетичних затратах на їх створення вони забезпечують підвищення урожайності ярого ячменю на 2,5 – 9,3 т/га.

Нами також встановлено, що для забезпечення високих рівнів продуктивності сортосумісних посівів ярого ячменю необхідно проводити обґрунтований підбір сортів і сортосумішей для конкретних ґрунтово-кліматичних умов, а отже і для конкретних агроформувань. Доцільним у сучасних умовах економії енерговитрат є поєднання сортів з різними рівнями технологічної ємності та загальної стресостійкості. Крім того, сорти для сортосумішей мають розрізнятися довжиною та структурою вегетаційного періоду, бути адаптивними щодо ґрунтів різного агротехнологічного характеру, мати різний генетичний контроль стійкості до хвороб та негативних факторів довкілля тощо.

Висновки і пропозиції. Таким чином, нами підтверджено, що використання високопродуктивних, багатоконпонентних фітоценозів ярого ячменю на базі сортосумішей, які завдяки своїй пластичності, стабільності, стійкості до хвороб, більш ефективному використанню сонячної радіації забезпечують вищі врожаї, ніж сорти, на базі яких вони створюються.

Література

1. Акулинчев В. Ф. Количественная оценка эколого-генетической разнородности сортов для формирования сортосмесей // Селекция и семеноводство. – 1996. – №3 – 4. – С. 48 – 49.

2. Бору́к Г. А. Продуктивність міжсорткових і міжвидових агрофітоценозів гороху в умовах північного Лісостепу України: Автореф. дис. ... канд. с.-х. наук / Ін-т землеробства УААН. – К., 2001. – 20 с.
3. Панченко Т. В. Урожайність сортів та сортосумішок озимої пшениці залежно від кількості компонентів їх процентного співвідношення та внесення різних норм азотних добрив // Зб. наук. пр. Поділ. дер. аграр.-техн. акад. – Вип.9. – Кам'янець-Подільськ, 2001. – С. 153 – 155.
4. Роль смешанных посевов в интенсификации зернового производства / А.И. Резник и др. // Зерновые культуры. – 1989. – №5. – С. 39 – 40.
5. Система взаємодоповнюючих сортів ярового ячменя. как прием повышения стабилизации урожайности в производстве // Гриб С.И. Ячменному полю – интенсивные сорта. – Минск: Ураджай, 1992. – С. 116 – 123.

УДК: 630*2(477+292.485)

СКЛАД ЛІСОВОГО НАСАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЗОКРЕМА У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ

Циганський В. І., канд. с.- г. наук

Туз М. А., студент 42-ЛСПГ

Вінницький національний аграрний університет

У лісовому фонді природно-кліматичної зони Лісостеп переважає змішаний тип лісів, найбільшу питому вагу у яких мають соснові, сосново-дубові, дубово-грабові і вільхові ліси, які займають більшу частину площі і мають якісний вихід деревини.

Ключові слова: лісові насадження, видовий склад, соснові, сосново-дубові, дубово-грабові і вільхові ліси.

Постановка проблеми. Різноманітність фізико-географічних умов Лісостепової зони України обумовлює складне чергування лісових і степових

ФОРМУВАННЯ НАСІННЄВОЇ ТА КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЧИНИ ПОСІВНОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА УДОБРЕННЯ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО	298
Поліщук І.С., Страшевська К.В.	
ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДЬ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БІОМАСИ ПРОСА ЛОЗОВИДНОГО	301
Поліщук М.І., Ковбасюк Б.М.	
ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА УДОБРЕННЯ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО.....	303
Поліщук І.С., Сауляк О.М.	
ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА РІСТ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ВІВСА ЯРОГО	306
Пінчук Н.В., Вергелес П.М., Буткалюк Т.О.	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИЙ СОРТ САЛАТУ ПОСІВНОГО РОМЕНУ ДЛЯ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ	308
Позняк О.В.	
ГЕНОТИПНІ ВІДМІННОСТІ СОРТОЗРАЗКІВ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ ЗА УРОЖАЙНІСТЮ ТА ТРИВАЛІСТЮ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ	311
Паламарчук В.Д., Мазур О.В.	
ВПЛИВ РОЗМІРІВ НАСІННЯ НА ПРОЯВ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИХ ОЗНАК У ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	313
Паламарчук В.Д., Гуць В.О.,	
ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЛЮПИНУ БІЛОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	315
Підпалий І.Ф., Панцирева Г.В.	
ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ ІНТЕНСИВНИХ СОРТІВ ГОРОХУ ПОСІВНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІНЯ ТА ПОЗАКОРЕНЕВИХ ПІДЖИВЛЕНЬ	319
Телекало Н.В., Максимов А.М.	
ВИКОРИСТАННЯ ІНДУКОВАНОГО МУТАГЕНЕЗУ У СЕЛЕКЦІЇ САЛАТУ ПОСІВНОГО НА ПОСУХОСТІЙКІСТЬ.....	321
Ткалич Ю.В.	
ІНДАУ ПОСІВНИЙ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ОВОЧІВНИЦТВА	323
Хареба О.В., Позняк О.В.	
ЕФЕКТИВНІСТЬ СОРТОВИХ БЛЕНДІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	328
Цищюра Я. Г., Горпинюк С. А.	
СКЛАД ЛІСОВОГО НАСАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЗОКРЕМА У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ	331
Циганський В. І., Туз М. А.	